

Oponentský posudek na diplomovou práci:

Hana Liberská: *Vliv medií na formování kolektivní paměti*

Diplomová práce Hany Liberské se věnuje tematice historického vědomí, kolektivní paměti a zejména jejich vztahu k mediím. Práce je převážně teoretického charakteru s dílčí empirickou sondou.

Cíl práce (paraf.: ověřit existenci a případně povahu vztahů mezi kolektivní pamětí a medií) je definován srozumitelně, nicméně v kontextu pojmové nejasnosti zkoumané oblasti se nakonec ukazuje být poněkud vágním. Z toho důvodu podle mne také není snadné rozhodnout, zda diplomantka stanoveného cíle dosáhla, či nikoli.

Důvodem zde podle mého názoru je, že autorka nikde v úvodu nedefinuje **metodu**, jakou má být cíle dosaženo. Podává sice informaci o tom, že práce bude převážně teoretická s menší empirickou sondou, nicméně chybí zde jasné vyjádření toho, zda existence vztahu mezi medií a kolektivní pamětí bude zkoumána teoreticky (studiem relevantních teorií, jejich propojením, rozšířením, dedukcí jejich implikací atp.), anebo zda má jít o ověření hypotézy o daném vztahu empirickou cestou; případně jak bude obojí propojeno.

Je třeba uznat, že dílčích cílů stanovených v úvodu dosaženo bylo: autorka postupně představuje jednotlivé oblasti předmětu své práce, tj. teorii kolektivní paměti a historického vědomí (a současně s tím také nejvýznamnější autory, které se jimi zabývají), koncepci vlivu medií a konečně i přístupy, které obě oblasti propojují. Budeme-li stanovený cíl práce chápat v teoretické rovině, pak autorka skutečně na základě existujících teorií předložila logické argumenty pro existenci vztahu mezi kolektivní pamětí a medií. Dále je třeba také uznat, že jisté argumenty pro existenci tohoto vztahu lze čerpat i z připojené analýzy dat.

Z hlediska dosažení cílů vidím kromě stanovení metody poněkud problematickou také pojmovou nejasnost. Ta se na jedné straně týká pojmů kolektivní paměť, historické vědomí atp., a tady bych autorce nerad vytýkal nedůslednost. Jejich nejednoznačnost je vcelku všeobecná a diplomantka naopak velmi pečlivě mapuje různé koncepce a významy, jakých v nich tyto pojmy nabývají. To ovšem nesnímá riziko, že vlastní analýzy a postřehy tím pádem nebudou jednoznačně ukotveny. Nedůslednost bych však již autorce vytknul v konceptualizaci medií a používání pojmu média (resp. masmédia). Ačkoli zde také představuje jejich různé významy a koncepce, bohužel pak v některých částech textu není úplně zřejmé, zda si má čtenář pod pojmem media představit např. media v McLuhanovském smyslu, anebo konkrétní masmédia; zda je

komentován vztah kolektivní paměti a medií ve smyslu písma, záznamu slova, obrazu atp., anebo ve smyslu moderních sdělovacích prostředků a jejich působení. Výsledkem těchto problémů je, že čtenář při čtení textu nemá ujasněnou představu o předmětu (oba klíčové pojmy jsou poněkud vágní a terminologie ne zcela důsledná) a nemůže si být proto jistý, zda autorčiny myšlenky chápe správně.

Na druhou stranu je třeba uznat, že v závěru autorka mnoho z uvedeného vylepšuje velmi sympatickou myšlenkou o mediích jako pouhém zprostředkovateli informací. Jen je škoda, že toto téma nerozvíjí již dříve a zejména že jej ponechává bez povšimnutí při empirické analýze otázek na s. 72. Ačkoli si zde všímá nesouladu pozice medií v obou otázkách, chybí pokus o jeho vysvětlení, notabene, když v závěru takové nabízí.

Empirické části se týkají také některé mé další **dílčí výhrady**: prosím autorku o zdůvodnění prezentace absolutních četností, validních procent a kumulativních procent ve frekvenčních tabulkách. Pokud jsem to nepřehlédl, nikde v komentářích ani textu tyto údaje interpretačně využity nejsou. Zároveň by mne zajímalo, proč autorka v popisících tabulek zvolila anglické názvy, když je práce jinak psána v češtině; a doporučil bych pro čtenáře, kteří nejsou důvěrně obeznámeni s principy statistické analýzy v programu SPSS, vysvětlit, co jsou to údaje „Missing system“ a „Missing Total“ v posledních řádcích tabulky. Z hlediska grafického zpracování a přehlednosti bych také namísto sloupcových grafů volil grafy skládané a položky v nich řadil např. podle podílů kladných odpovědí. Upozorňuji také na (zřejmě jen terminologickou) nejasnost, že u výběru respondentů se jednou objevuje informace o stratifikovaném pravděpodobnostním výběru a vzápětí hned informace o kvótních znacích. U příležitosti obhajoby bych autorku rád požádal o vyjasnění používání pojmu media ve vztahu ke kolektivní paměti a komentář k možnosti analyzovat roli medií jakožto zprostředkovatele z dostupných empirických dat.

Diplomová práce Hany Liberské je podle mého názoru celkově velmi dobrá a navrhuji její hodnocení tímto stupněm.

Jiří Vinopal, 23. 5. 2012